

ODGOJ U PORODICI

Nužnost zaokreta prema vjeri i rezultatima nauke

Ishak ALEŠEVIĆ

“NAJBOLJI JE OD VAS ONAJ KOJI JE NAJBOLJI SVOJOJ PORODICI!
JA SAM OD VAS NAJBOLJI SVOJOJ PORODICI!”

Muhammed, a.s.¹

Skoro sve dobro i loše kod čovjeka potječe iz porodičnog središta života, tog najvažnijeg preduvjeta za formiranje ličnosti. U ovaj prostor čovjek sa rođenjem ulazi i tek sa smrću iz njega izlazi. Dakle, čovjek je porodično biće koje pripada po Bogu datoj, određenoj mu krvnosrodničkoj grupi.

Kada je riječ o djetetu onda je pitanje roditelja centralno pitanje. Ko su djetetovi roditelji? Kakvi su njihovi međusobni odnosi? Čemu oni streme i teže? Ovo su pitanja koja stoje ispred pitanja o tome šta očekujemo od nove generacije.

Muhammed, a.s., savjetovao je: “Ko od vas bude u mogućnosti da nađe odgovarajuću osobu za brak, neka se oženi! Drži se pobožne!”² “Žene uzimajte zbog njihove pobožnosti pa ćete imati dobro odgojene, vrijedne i solidne supruge!”³ “Cio čovjekov život protječe u nastojanju da sebi priušti opskrbu. Ali najveća korist po čovjeka leži u naporu da za sebe dobije pobožnu i savjesnu suprugu!”⁴

Islam, dakle, preferira kao najpogodniju osobu za brak onu koja je pobožna. A pobožnost u punom smislu znači islamsko znanje,

obrazovanost, čestitost. I duboku moralnost.

Danas, kod izbora bračnih drugova, bilo da je potraga za ženskim ili muškim partnerom, u najvećem broju slučajeva odlučuju sami mladi. Stariji članovi porodično-familijarnog kruga sve manje imaju izravnoga utjecaja kod izbora partnera ili partnerke, kao i kod konačne odluke o stupanju u brak. Tako je sve od samoga početka prepušteno samima mlađima koji su još nedovoljno svjesni, kritički usmjereni, stabilni, mudri i promišljeni. Oni nedovoljno duboko svjesni i odgovorni ulaze u brak. Najčešće fizički izgled, šarm, društveni ugled i materijalni status odnose prevagu nad vjerom i moralom. Međutim, i da konzultiraju starije članove u porodici, iz čestih kontakata i razgovora sa roditeljima saznajemo da vjera i moral igraju važnu, ali ne i odlučujuću ulogu, kako kod roditelja tako i djedova i nana njihovih. Dešava se upravo tako kao da se traže partneri za užitak, provod i veselje samo, ali ne i za trajnu vezu za život u dvoje i uz to dolazeće potomstvo, odgoj djece, podizanje kuće, za partnerstvo i karijeru.

Dolazeće potomstvo – djeca, ponajčešće ispaštaju roditeljsku nerazboritost, nekritičnost, i ulazak u brak kao odlazak u veliku avanturu u kojoj je sve moguće i u kojoj ništa nije predvidivo, i sve je pod upitom. Kod pitanja o snazi njihove veze i mogućem potomstvu, mladi odgovaraju neizravnim odgovorima sa konstatacijom u smislu: “Ne planiramo ništa! Za sada

smo sretni i zadovoljni! Šta će biti sutra, o tome ne mislimo!" Koliko je samo naša stvarnost udaljena od kur'anskog poimanja bračne veze kao date "čvrste obaveze" i dogovora o tome "da se slože da lijepo žive"¹⁵

Da bi dijete bilo dobro odgojeno, potrebni su:

- čestiti roditelji,
- neophodno znanje,
- htijenje za dobar odgoj djeteta i
- dovoljno raspoloživo vremena za rad sa djetetom.

Na stvaranje nepovoljne klime za duševni, intelektualni i fizički razvoj djeteta u roditeljskoj kući, niz unutrašnjih i vanjskih faktora ima veći ili manji utjecaj.

Neki od njih su:

1. Prethodna roditeljska neizgrađenost u islamu i stoga odsustvo islamskih mišljenja, kriterija, stavova.
2. Brz, pa prema tome i nekritički zasnovan brak. U našem narodu se kaže: "Ko se brzo ženi, dugo se kaje."
3. Nedovoljna psihička zrelost za odgovornu ulogu oca i majke. Istraživanjima je ustanovljeno da u visoko razvijenom svijetu generacije mladih znatno sporije sazrijevaju.
4. Loši socijalno-materijalni preduvjeti za bračnu zajednicu i dolazeće potomstvo.
5. Pretjerana zauzetost na poslovima izvan kuće oba roditelja.
6. Loše postavljene ciljevi bračno-porodičnog života kao što su prvenstveno materijalno stabiliziranje i stalno jačanje.
7. Hedonistički odnos prema životu: provod i uživanje.
8. Potrošački mentalitet zapadnjačkog načina života.
9. Poremećaji na relaciji vjerovanje i činjenje, kao i poremećaj na relaciji vjerovanje i moralno ponašanje.
10. Nisu duhovne vrijednosti islama među muslimanima postale i općim vrijednostima muslimanske sredine. Popucala je ljuštura islamske tradicionalnosti i običajnosti naše, bilo rastakanjem izvana, bilo još moćnijim rastakanjem iznutra od

strane onih grupa i pojedinaca koji sebe nazivaju: čistim, ispravnim i ujediniteljima.

Dakle, živi se po principu: islamsko vjerovanje i obredoslovlje, a sekularističke vrijednosti života i prihvaćeni klišeji ponašanja i djelovanja?!

Poražavajuće po roditelje djeluje spoznaja da nam djeca nisu naklonjena, da ono za što se borimo malo im znači, da se, jednostavno, "ne tiskaju u ista kola!?! Sve je veći broj roditelja koji sa tugom gledaju u velikim marom i štedljivošću izgrađene kuće i opremljene stanove, u kojima vlastita djeca ne žele da žive. Čak roditelje ne žele niti za komšije u istoj zgradi stanovanja?! Drugi opet sa tugom gledaju u skupi alat i teško stečene mašine, koji će se, kada očeva ruka malaksu u bescijenje prodati, jer naš sin i kćerka za ovim i ne mare?!

Sa istim čuđenjem majka priprema jelo, servira ga za zajednički stol i sama iz dana u dan posprema i pere posuđe?!

Naročito porazno djeluje saznanje u većine intelektualaca, ljudi od visokog izgleda te društvene i ekonomske moći, da primjena metoda po modelu: "Svako ima svoj put!" i "Dozvoliti svakom članu u porodici apsolutnu slobodu!"; nije dala očekivani pozitivan rezultat. Naprotiv, ta vani uspješna osoba, kojoj se dive, laskaju joj i zavide joj, u krugu svoje porodice, kod svoje žene i djece mala je, nemoćna, pogružena i poražena.

Zašto je ovo ovako? Odgovor se krije u nemoći uspostave tople emotivne veze sa djecom i međusobno kod supružnika. Umjesto osjećajnog, mi razumsko komuniciranje prenosimo i u našu porodicu. Analizirajmo rječnik naše porodice. Tamo se vrti krug riječi koje mnogo više govore od puste leksike. Neke od najčešćih riječi su: raditi, imati, platiti, potrošiti, kupiti, mašina, opravka, lijepa odjeća i obuća, ljudi provod, uljepšavanje i dotjerivanje, fini stan, automobil i dr. Rijetko se čuju riječi koje označavaju naša duševna stanja i potrebe vjere, kao što su: strah me je Boga, stidim se, poštujem i cijenim, moj ponos, moj karakter, volimo se, želimo biti skupa, boli me moja nesreća i nesreća mojih bližnjih, ne

mogu sebi to i to dozvoliti, nadam se oprost i milosti, onaj svijet i sl.

More materijalnih činjenica i stvari preplavljuje nas i čini nas ovisnim o njima. Sve što razum, tijelo i strasti hoće, to se i čini da im se udovolji. Stoga je govor duše i duševnih potreba nerazumljiv. Ali zato, kada su u pitanju materijalne potrebe, intelektualni zahtjevi, potrebe i prohtjevi tijela, tu porodica našega doba dobro funkcioniše. Naša djeca i omladina dobro je obrazovana, siti su i vrlo fino dotjerani te odjeveni i obuveni. Priušti im se i mnogo toga iz svijeta rekreacije, lagode i užitka, pa ipak su u biti nedovoljno sretni i zadovoljni.

Naša djeca, još posve neobuhvaćena materijalizmom traže uporno ono duševno koje im se ne daje i koje izmiče. Oni osjećaju neutoljivu, stalnu potrebu da ih se voli, i to da ih se voli prirodnom i iskrenom ljubavlju neopredmećenom u udovoljavanju njihovim prohtjevima ili darovanjima stvari. Oni dalje hoće da im se posveti dovoljno pažnje, da se duboko sažive roditelji sa njihovim stanjima, da s njima podijele bol i pažnju, ali i veselje, radost i uspjeh. Da se njihovi propusti, neuspjesi i greške analiziraju te da se propusti nadoknade kroz nove napore trudom i zalaganjem. Njihovi uspjesi da se vide i da ih se bodri ka sve višem i sve boljem. Za ovo je potrebno djetetu se posvetiti sav i bez izostatka, a za ovo su potrebni i volja, i znanje i vrijeme.

Roditelji u kući ne mogu samo razumski komunicirati. Mora se razviti i komunikacija osjećajnosti". "Pomoću osjećanja bolje se izgrađuju međusobni odnosi u porodici", veli dr. R. Čambeli.⁶ Kada se otvore duša i srce jednih prema drugima, mnogi problemi bivaju lakše rješavani, na vrijeme se uočavaju skretanja i uspješnije se usmjeravaju djeca ka željenom cilju.

Djeca koja imaju osjećaj da su pod sigurnom zaštitom svojih roditelja, ali i pod njihovom kontrolom u smislu usmjeravanja na dobar put, ponašanje i postupak, zasigurno će se razviti, u uspješne osobe.

Međutim većina roditelja u tri popodne napušta svijet rada, u kojem vladaju red i disciplina, te ulaze u kuću u kojoj se ne zna za dat i zacrtan red i disciplinu!

Nošeni prevelikom darovanom im slobod-

om i nekontrolisanjem djeca nerijetko uđu u tokove "lahkoga života", u kojem se poseže za dimom cigarete, hašiša, alkohola, seksualnih izživljavanja, ljenčarenja, opuštenosti, tuposti i besciljnosti.

Roditelji, nenaviknuti da su stalno i uporno uz svoje dijete, da ga prate i s njime komuniciraju, jer to im se čini i malograđanskim, mahalaskim i seoskim, pa, u jednu ruku, i policijskim držanjem, obično poprilično kasno spoznaju svoje greške, pa uvođenjem strogoće i drila pokušavaju "kola koja već zahuktalom brzinom jure nizbrdo vratiti na put". Istovremeno sa ozbiljnim posrtajima svoga djeteta naši roditelji uviđaju svoje propuste i pogreške odstupanja od tradicionalnih u životu potvrđenih dobrih metoda u odgoju i podlijevanja modernizmu.

Naglo izronjeno na površinu roditeljsko Ja ne dozvoljava odjedanput niti raspravu, niti urazumijevanje, nego sve što u datom trenutku odgovara roditelju ima da se odmah i bespogovorno izvrši. Godinama nenaviknuta djeca na roditeljske zapovijedi, odbijaju posluš. Tada se roditelji počinju obraćati kako djeci, tako i supružnici jedno drugome sa povišenim tonovima, galamom i vikom, proklinjanjem i suzama a ponekad i sa batinama pokušavaju urazumjeti i odvratiti svoju djecu. No tada je sve poprilično kasno. Djeca su već u tinejdžerskim godinama i već stasavaju u mladića i djevojku.

Nedavno sam imao prilike razgovarati sa dvoje djece njemačkih radnika porijeklom iz centralne Bosne. Žalili su mi se na to da roditelji veoma rijetko kontaktiraju sa njima jer su neprestano zauzeti radnim obavezama. Kada dođu kući, ručaju, operu se, kratko se odmire i pred večer idu dodatno zarađivati. Konačno, kući se vraćaju oko devet uvečer i u krevetu su najdalje u pola deset, kako bi ujutro u pet ustali i započeli novi radni dan. Uz opis njihove nepotrebne prezauzetosti stajalo je da se vrlo rijetko obraćaju svojoj djeci, a kada to čine, oni to čine sa drskim riječima, vikom i galamom te završavaju s time da sve ovo oni čine kako bi njihova djeca sutra imala sretnu budućnost sa kupljenim nekretninama, sa lijepim i luksuznim automobilima, sa dovoljno novca za solidan početak na bankovnim računima kćerke i sina. Nakon svega ispričanoga, djeca su mi se povjerila da

čekaju punoljetstvo, kako bi sa 18 godina napustili roditeljsku kuću i u nekoj maloj, samačkoj sobici nastavila živjeti svoj vlastiti život bježeći od svega. Isto je potvrdio i dječak, njen brat, jednu godinu mlađi od sestre. Na kraju su rekli da o ovome roditelji pojma nemaju i dodali su da je tako bolje, da im naglo ne bi srušili nade koje su, već sada, samo varljivi san njihov.

Drugi slučaj tiče se jednog mladoga čovjeka koji mi se iskreno požalio da je, usljed prezauzetosti svoje, a nakon što mu je supruga saopćila da je njihov sedamnaestogodišnjak uveliko počeo pušiti i da nerijetko popije i pivo, da je ocjene u školi iskvario i razred jedva završio - jednostavno eksplodirao i šakama i nogama, skoro do ranjavanja isprebijao svoga sina jedinca. Na kraju je sam priznao: "Znam i zašto sam ovo učinio. Nemam dovoljno vremena da sa sinom razgovaram i savjetujem ga. U firmi mi, otkako sam počeo ići na bolovanje ne ide dobro i plašim se da će me uskoro i otpustiti! Ja sam sav svoj jad i propuste predočio u udaranje šakom. Nisam skoro ništa postigao! Moguće da me dijete još i zamrzi!"

Jedno američko istraživanje⁷ na bazi praćenja stotinu familija u vezi sa pitanjem roditeljskog obraćanja djeci, došlo je do rezultata koji zvuče kao veoma dobra uputstva roditeljima ukoliko žele da postignu uspjeh u radu sa svojom djecom. Ona glase:

1. Manje očitavajte lekcije i manje dijelite savjete! Dakle, djetetu se predstavite svojom praksom i činom, a ne verbalno, riječima.
2. Smanjite osoran ton, eksplozivne nastupe i birajte riječi kada se obraćate svome djetetu.
3. Poslušajte što to hoće reći vaše dijete, tj. imajte strpljenja saslušati ga.
4. Izaberite pravi trenutak kada želite nešto saopćiti djetetu, ili od njega tražiti i zahtijevati.
5. obraćajte se ljubaznim riječima, ali obraćajte se i sa ljubavlju.
6. Respektujte i mišljenje vašega djeteta.

Da bi se dobili dobri rezultati u odgoju naše djece, potrebno je organizirati život unutar porodice na način planiranja i programiranja. Ne

smije muslimanska kuća da nalikuje na kozmetički salon, menzu i prenočište, gdje se članovi familije nakratko sreću u hodnicima otkuda vode vrata u kupatilo, trpezariju, spavaću sobu, dnevni boravak, gdje se nijemo zuri u televizor, ili pak prema izlazu ka vani, u svijet izvan kuće. Mnogo toga je još uvijek u rukama roditelja, ali oni počesto nisu kadri da nešto značajno učine za svoju porodicu, jer su ili preokupirani aktivnostima izvan kuće, ili im nedostaje znanja. Jedno je evidentno, roditelji su najčešće svjesni da gube djecu i žarko žele pomoć u ovom pogledu. Istraživanja vršena na planu pomoći roditeljima u radu sa djecom⁸ ukazuju na niz važnih činjenica i pružaju važne smjernice roditeljima.

Uočeno je da:

- Većina roditelja nema dobrih ideja. Živi se po ustaljenim klišeima bez snage da se inovira porodična sredina, ne samo namještajem nego i novim i korisnim idejama.

- Mahom se živi u porodici stihijno i bez nekog plana i usmjerenja ka ciljevima i idealima.

- Roditelji se djeci obično obraćaju kada je nešto već učinjeno. Ne djeluje se preventivno. Reakcije roditelja uglavnom se tiču kritikovanja postupaka njihove djece.

- Nije uvijek tačno da dijete ne želi raditi. Međutim ono hoće da bude aktivno uključeno u okvir nekoga planskoga rada u kojem je njegov zadatak dio programa koji se tiče cijele porodične zajednice i svih članova njenih.

- Apsolutno je nevažno koliko će vremena dijete utrošiti obavljajući određeni zadatak i koliko će to kvalitetno izvršiti. Bitno je da se i dijete osjeća odgovornim i obaveznim unutar porodice, tj. da smo ga dobili da sudjeluje, da odlučuje. Uz to moramo biti uvijek svjesni da dijete pripada i dijelu organiziranog društva u kojem ono igra važne uloge u školi, u krugu svojih vršnjaka, u sportskom društvu, u klubovima i sekcijama. Veliki je propust da se svugdje izvan kuće svoje dijete osjeća pod zadatkom i obavezom, a da u njegovoj kući vladaju nered i prepuštenost samima sebi.

- Stjecanje radnih navika i odgovornosti proces je učenja i on se usvaja postepeno. Potrebno je posvetiti djetetu dovoljno pažnje i utro-

šiti dosta vremena da bi se to postiglo. Uvijek gledajući krajnji cilj naših nastojanja greške kod djeteta ne uzimati za dramatično teške i neprebrodivne.

Koliko je pogubno dati djetetu, još neizgrađenoj ličnosti, preveliku slobodu i samostalnost, toliko je, s druge strane, opasna prevelika stega i potpuna potčinjenost roditelju. Još poodavno je utvrđeno⁹ da tiransko i diktatorsko držanje roditelja spram djece još u začetku u njima ubijaju važne osobine potrebne za čovjekovo snalaženje i životnu borbu. Takve osobe potrebite su uvijek nečije podrške i potpore, nisu kadre da se posve iskažu i potvrde u životu ili pak u poslu kojim se bave, ne posjeduju kreativne ideje i inicijative, nemaju dovoljno izgrađenu samosvijest i za stalno su nesamostalni. Lahko je uočljivo da mladić i djevojka koji nisu odgajani da imaju vlastite stavove, ideje i mišljenja izgrađene kroz pozitivnu porodičnu podršku, kroz osvjedočenu brigu i zaštitu izgrađenu pod roditeljskim krovom, pokazuju izuzetno snažnu potrebu da se bilo kome jačem pokore i predaju i podrede mu se. To može da bude delikventska skupina, može da bude i društvo alkoholičara i narkomana, ili pak potčinjenost u iskorišćavanjima tijela. U svakom slučaju, oni traže nekoga kome će se bespogovorno i potpuno pokoriti.

Polaritet na planu brige o djeci u smislu: ili briga društva, ili briga roditelja, nadvladan je i sve se više traži obostrana podrška i saradnja, sa, u posljednje vrijeme naglašenijom ulogom porodice.

Društvo danas traži roditeljsku saradnju jer su mu potrebni samostalni, radini, odgovorni ljudi. Ljudi koji imaju, volje, elana i ideja. S druge strane roditelji trebaju potporu i zaštitu društva. Nauka, kao praktična primjena rezultata istraživanja i novih metoda, traži svoju primjenu u konkretnoj savremenoj porodici. Australijski psiholog Kurt Halweq¹⁰ insistira na primjeni "novih odgojnih metoda" izravno u porodici. On se zalaže za ideju o uvođenju pozitivnih roditeljskih programa. U Australiji su već u praksi dva programa. Jedan za djecu do 12 godina starosti i drugi za uzrast tinejdžera, djecu u procesu stasavanja u mladiće i djevojke. U Njemačkoj su u pripremi programi za pomoć roditeljima i već od jeseni 2003. počinju osmo-

sedmični kursevi za osposobljavanje roditelja. U rad je uključeno više od petsto eminentnih psihologa.¹¹

I ne sama nauka nego i vjera. Ovaj sretni sklad nauke i vjere treba da se nađe u središtu života, u muslimanskoj porodici kojoj i jednoga i drugoga odista nedostaje. Priroda islama koji zapovijeda, brani, traži i savjetuje upućuje porodicu da pokrene niz pitanja u traganju za obrazloženjem određene naredbe ili zabrane, kako bi se to brže i temeljitije prihvatilo i usvojilo kao svoje. Zato je djetetu koje u početku pita samo: kako?, treba priskočiti u pomoć kada u vezi sa istim pitanjem upita i: zašto?, kao što je to u slučaju sa drogama, alkoholom, hazardnim igrama, kamatom i dr. Nadalje, islamski sistem života sama je disciplina, red i poslušnost, ali svakako i sloboda. Kada je u pitanju odnos prema Bogu onda je to odnos roba prema Svome Gospodaru. To znači u suštini biti potčinjen Objavi, koja određuje i propisuje. Odnosi u porodici: supružnici međusobno, djeca međusobno te odnosi roditelji-djeca i djeca-roditelji u znaku su ljubavi, saradnje i postojanja.

Islam zahtijeva između pretjerane slobode za dijete, ili bezuvjetne potčinjenosti roditelju, srednji put. Ovaj put znači pokornost Bogu Gospodaru te poslušnost roditelju, a uz ovo i razvijanje u djetetu sposobnosti da se nosi sa životom. Potrebno je dati prostora djetetu da ima vlastito mišljenje, ideje, stavove, interesovanja. Razviti mu hrabrost, odlučnost i odvažnost. Izgraditi mu kritički stav. Znati prihvatiti izazove vremena i sredine i na njih davati islamski odgovor. U suprotnom, životna realnost pregažit će svakog onoga ko je odgajan u duhu straha i nesamostalnosti i koji neprestano očekuje da mu drugi rješava pitanja i probleme. On ne smije biti izgrađen u duhovnoga invalida koji neprestano treba nekoga ko će ga poput invalidskog štapa podupirati i maziti.

I na kraju:

Kada Imranova žena reče: 'Gospodaru moj, ovo što je u trbuhu mome ja zavjetujem samo na službu Tebi!' - (Kur'an Časni)¹²

Posve je ispravno da se roditelj zapita, još prije dolaska djetetovog na ovaj svijet: hoće li

zavapiti poput Imranove žene predajući svoj porod Allahu u pokornost i službu, ili će ga žrtvovati u slavu ideala modernoga doba?

m**Bilješke:**

1. Hadis Muhammeda, alejhi-s-selam, prenosi Bejhkijj.
2. Hadis Muhammeda, alejhi-s-selam, prenosi Buhari i Muslim.
3. Hadis Muhammeda, alejhi-s-selam, prenosi Ibn Madže.
4. Hadis Muhammeda, alejhi-s-selam, prenosi Muslim.
5. Kur'an Časni, ajeti iz sura: An-Nisa', 21 i Al-Baqara', 232.
6. Dr. R. Čampell, *Odnosi među roditeljima*. Iz časopisa: Naše zdravlje, br. 5.-6. 1987., Zagreb.
7. Raz Guarendi, Aus dem Buch: "Back to the Family", Co. 1990. New York. Istraživanja na stotinu familija u SAD, trajala u vremenu 1987.-1980.
8. Elva Anson, Aus dem Buch: *How to Get Kids to Help at Home*. Co. 1969., by to Mody Bible Institute of Chicago, Chicago. In: das Beste, Reder's Digest, 10. Oct. 1980. (14-20s.)
9. Kurt Lewin-ova istraživanja od prije 60 i više godina.
10. Focus, Des Moderne Nachrichten magazin, No 30., 21. jul, 2003. rujan.
11. Posve novi programi sa akcentom na tri "P" "Positive Parenting Program". Kvalitetan zaokret prema roditelju i odgoju u porodici. Pripremljeno više brošura i videokaseta. www.Triplep.de. 12. Kur'an Časni, sura Ali Imran, ajet 35.

Summary

FAMILY UPBRINGING:
A NECESSARY TURN TOWARDS
THE RELIGION AND SCIENTIFIC
ACHIEVEMENTS

Ishak Alešević

The family is the most important center in which a person is formed. It is extremely important for a child that his/her parents are honorable and pious people and that they possess knowledge on the child upbringing. It is also important that the parents have the desire and will to dedicate the time and attention necessary to their child.

A contemporary Muslim family is under a strong influence of the secularist aspirations and material-hedonistic spirit. We can also find a division within the relations belief - Islamic action and belief - moral behavior. Therefore, a turn towards the religion in terms of Islamic action and behavior is necessary. In addition, both parents and children need the help of the community in terms of the adoption of the new methods and conducts.

موجز

**التربية داخل الأسرة:
ضرورة التحول نحو الدين والإنجازات العلمية**

إسحاق أليشيفيتش

تعتبر الأسرة الوسط الأكثر أهمية في تشكيل شخصية الفرد، فمن المهم جدا للطفل أن يكون أبواه من أهل التقى والالتزام الديني، وأن يكونا حائزين على العلم اللازم لتربية الأطفال، إلى جانب الرغبة والإرادة بأن يوليا الطفل الاهتمام والوقت بالقدر الذي يحتاجه. الأسرة المسلمة الحديثة تخضع لتأثير قوي للنزعات العلمانية والأهواء المادية التلذذية. وإلى جانب هذا نجد انفصاما بين الإيمان والعمل الإسلامي من جهة وبين الإيمان والسلوك الأخلاقي من الجهة الثانية. والتربية الناجحة في الأسرة تحتاج إلى تحول نحو الدين بمفهوم العمل والسلوك الإسلامي. وإلى جانب هذا توجد حاجة إلى مساعدة المجتمع للأبوين والأطفال باعتماد الوسائل والإجراءات الجديدة.